بتهوون
مرکز موسیقی بتهوون شیراز

تصنیف‌های دوره‌ی قاجار

به روایت استاد عبدالله دوامی

براساس نوشته‌ی

استاد فرامرز پایور

آوانگاری فراز مجیبی

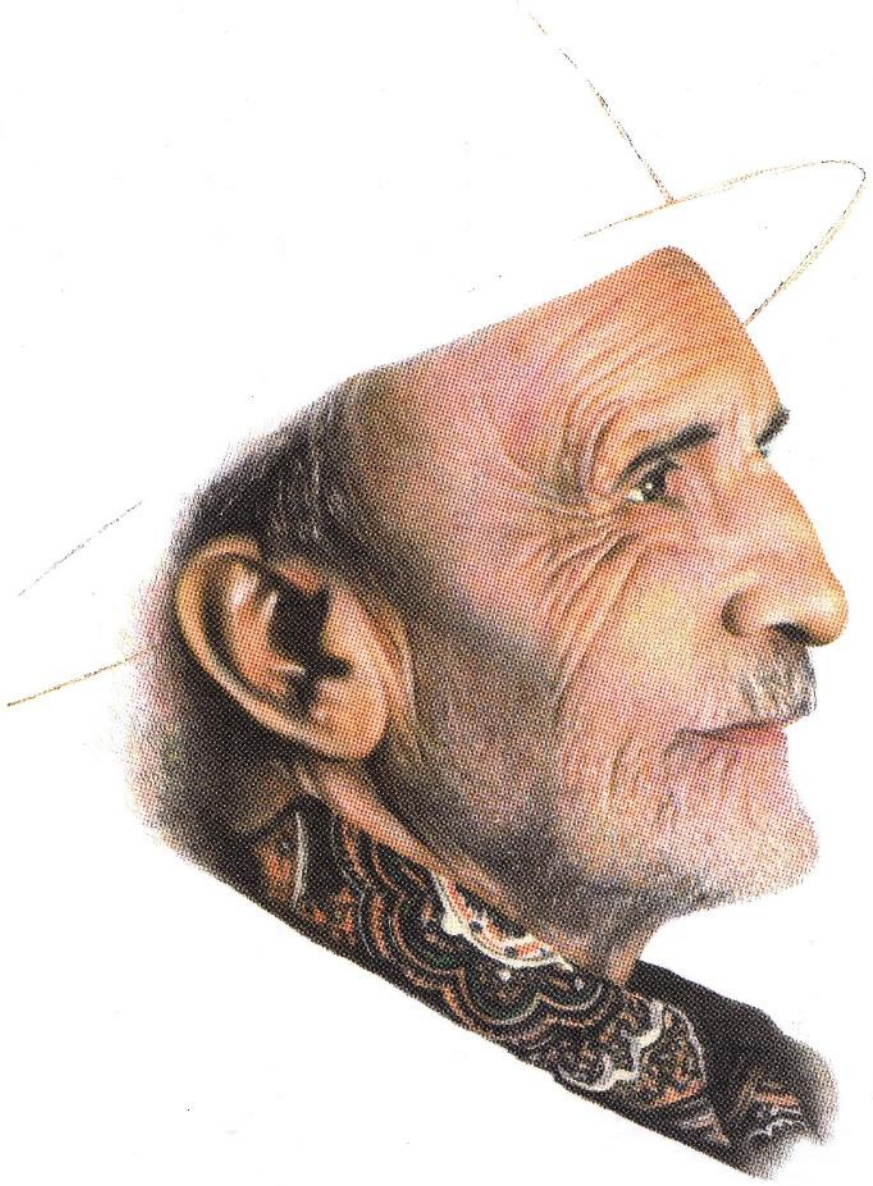

بتهوون
مرکز موسیقی بتهوون شیراز

مؤسسه‌ی فرهنگی ـ هنری ماهور

تهران، خیابان حقوقی، شماره‌ی ۴۲، طبقه‌ی همکف
کدپستی: ۱۶۱۱۹۷۵۵۱۶
تلفن: ۷۷۵۰۲۴۰۰
www.mahoor.com
info@mahoor.com

تصنیف‌های دوره‌ی قاجار

به روایت استاد عبدالله دوامی

براساس نوشته‌ی

استاد فرامرز پایور

آوانگاری

فراز مجیبی

تصویرسازی جلد	مهدی فراهانی
صفحه‌آرایی	پویا دارابی
چاپ اول	۱۴۰۳
تعداد	۵۰۰
لیتوگرافی	باران
چاپ	پژمان
صحافی	معین

© حق چاپ محفوظ است.

شابک: ۶-۱۰-۸۰۲۶۲۸-۰-۹۷۹ ISBN: 979-0-802628-10-6

بتهوون
مرکز موسیقی بتهوون شیراز

فهرست

مقدمه ۹
علائم و نشانه‌ها ۱۳

بخش اول
تصنیف‌های دستگاه‌ها ۱۵

دستگاه شور ۱۶
۱. ای آمان... ..... ۱۷
۲. به یاد داری... ..... ۱۹
۳. گر به تو افتدم نظر... ..... ۲۱
۴. نازار دلی را... ..... ۲۴
۵. گر تیغ بارد... ..... ۲۵
۶. هرچه کُنی... ..... ۲۶
۷. زلفِ مُشگینت... ..... ۲۸
۸. شبی مجنون... ..... ۳۰
۹. شبی یاد دارم... ..... ۳۳
۱۰. دلم بی جمالت... ..... ۳۶
۱۱. هرکه را که بخت... ..... ۳۸
۱۲. به جهان خُرّم از آنم... ..... ۴۰
۱۳. هاتفی از گوشه‌ی... ..... ۴۲
۱۴. چشم بی سُرمه... ..... ۴۴
۱۵. لبش می‌بوسم و... ..... ۴۶
۱۶. چه شورها... ..... ۴۸
۱۷. شرابِ ناسازگارم... ..... ۵۱
۱۸. عید است و... ..... ۵۳
۱۹. تا کِی به تمنّا... ..... ۵۵
۲۰. جزای آنکه... ..... ۵۷
۲۱. نادیده و نشناخته... ..... ۵۹

دستگاه سه‌گاه ۶۰
۱. سلسله‌ی موی دوست... ..... ۶۱
۲. گفتم که طاووس... ..... ۶۳
۳. تو مو می‌بینی و... ..... ۶۵
۴. از غم عشقت... ..... ۶۷
۵. از این دلم... ..... ۶۸
۶. ما نتوانیم و عشق... ..... ۷۱
۷. صُبحدم ز مشرق... ..... ۷۳
۸. عروس گُل... ..... ۷۵
۹. مولود نبی... ..... ۷۷
۱۰. از غم عشق تو... ..... ۷۹
۱۱. از بس به تار زلفت... ..... ۸۱
۱۲. چه کُند بنده... ..... ۸۳
۱۳. هرکه را که بخت... ..... ۸۵
۱۴. افتخار همه آفاقی... ..... ۸۷
۱۵. بماندیم و ما... ..... ۹۱
۱۶. الا اگر می‌ام دهی... ..... ۹۴
۱۷. مکن ای دوست... ..... ۹۶

دستگاه نوا ۹۸
۱. جانم جانم... ..... ۹۹
۲. چشم رضا و مرحمت... ..... ۱۰۱
۳. ما را همه‌شب... ..... ۱۰۳
۴. اگر آن عهدشکن... ..... ۱۰۵
۵. دردِ عشق... ..... ۱۰۷
۶. رفتم در میخانه ۱۱۰
۷. نَبوَد ز رُخت... ..... ۱۱۲
۸. وقت را غنیمت دان... ..... ۱۱۵

بتهوون
مرکز موسیقی بتهوون شیراز

دستگاه همایون ۱۱۷
۱. داد از این بیداد... ..... ۱۱۸
۲. ساقی ساقی... ..... ۱۲۰
۳. زلفت که هزاران... ..... ۱۲۲
۴. تا شد دل من... ..... ۱۲۴
۵. ما را نَبُوَد دلی... ..... ۱۲۵
۶. خوش بُوَد یاری... ..... ۱۲۷
۷. زلف و خالت... ..... ۱۲۹
۸. آنکه هلاکِ من... ..... ۱۳۰
۹. از نازِ دو چشمان تو... ..... ۱۳۲
۱۰. عقربِ زُلفِ کجت... ..... ۱۳۳
۱۱. به جهان خرّم از آنم... ..... ۱۳۵
۱۲. هرکه را که بخت... ..... ۱۳۷
۱۳. به خدا اگر بمیرم... ..... ۱۳۹
۱۴. هنگامِ فراقِ یار... ..... ۱۴۱
۱۵. بادِ صبا... ..... ۱۴۳
۱۶. سه پنج روز است... ..... ۱۴۵
۱۷. صورتگرِ نقّاش... ..... ۱۴۷
۱۸. از نوکِ مژگان می‌زنی... ..... ۱۴۹
۱۹. مَهِ من سر برآر... ..... ۱۵۰
۲۰. تو به گوش گوشواره... ..... ۱۵۲
۲۱. ز دستِ محبوب... ..... ۱۵۳

دستگاه چهارگاه ۱۵۵
۱. آسمان هر شب... ..... ۱۵۶
۲. ای رشکِ مَلک... ..... ۱۵۸
۳. از بس به تار زلفت... ..... ۱۶۰
۴. بیا تا گل برافشانیم... ..... ۱۶۲
۵. صورتگرِ نقّاش... ..... ۱۶۴
۶. ای آیتی ز رویت... ..... ۱۶۶
۷. نگارا... ..... ۱۶۹
۸. در عشقِ تو... ..... ۱۷۱
۹. عید است و... ..... ۱۷۳

دستگاه ماهور ۱۷۴
۱. به شبِ وصلت... ..... ۱۷۵
۲. صورتگرِ نقّاش... ..... ۱۷۷
۳. ز دستِ محبوب... ..... ۱۷۹
۴. ما غیرِ تو در... ..... ۱۸۱
۵. وعده کردی... ..... ۱۸۳
۶. ای تیرِ غمت... ..... ۱۸۶
۷. ای زلفِ سرکجت... ..... ۱۸۸
۸. در فکرِ تو بودم... ..... ۱۹۱
۹. نرگسِ مستی... ..... ۱۹۳
۱۰. من ندانستم... ..... ۱۹۵
۱۱. دائم مَهِ من... ..... ۱۹۸
۱۲. عشقِ تو آتش... ..... ۲۰۱
۱۳. ای نفسِ قدسِ تو... ..... ۲۰۳
۱۴. مرا عشقت... ..... ۲۰۵
۱۵. ز دستِ یارم... ..... ۲۰۷
۱۶. تابِ بنفشه... ..... ۲۰۹
۱۷. چَشمِ رضا و مرحمت... ..... ۲۱۳
۱۸. ز منِ نگارم... ..... ۲۱۵
۱۹. بلبلِ شوریده... ..... ۲۱۷
۲۰. اگر آن عهد شکن... ..... ۲۱۸
۲۱. با مدّعی مگویید... ..... ۲۲۰
۲۲. اکنون که مرا... ..... ۲۲۲
۲۳. خون چو سرچشمهٔ... ..... ۲۲۴
۲۴. روی دِلکش... ..... ۲۲۶
۲۵. سال‌ها قَدِ تو را... ..... ۲۲۸
۲۶. تا کِی به تمنّا... ..... ۲۳۱

بخش دوم
تصنیف‌های آوازها

ابوعطا ۲۳۴
۱. ای پادشه خوبان... ..... ۲۳۵
۲. بهارِ دلکش... ..... ۲۳۷
۳. ای از فروغِ رویت... ..... ۲۳۹
۴. تو مو می‌بینی و... ..... ۲۴۱
۵. سال‌ها قَدِ تو را... ..... ۲۴۳
۶. ای شکسته‌دل... ..... ۲۴۵
۷. ای که به پیشِ قامتت... ..... ۲۴۷
۸. بختِ جوان... ..... ۲۴۹
۹. گریه کنم تا به کِی... ..... ۲۵۱
۱۰. الا ساقیا... ..... ۲۵۲
۱۱. تا چند به دنبال... ..... ۲۵۴

بتهوون
مرکز موسیقی بتهوون شیراز

۱۲. ما درِ خلوت... ۲۵۶
۱۳. دل هوسِ... ۲۵۸
۱۴. تُرکِ چشمش... ۲۶۱

بیات ترک ۲۶۳
۱. شبی یاد دارم... ۲۶۴
۲. اگر دل می‌بری... ۲۶۶
۳. گر رقیب آید... ۲۶۸
۴. چه شود به چهره‌ی... ۲۷۰
۵. همچو فرهاد بوَد... ۲۷۲
۶. بارِ فراق... ۲۷۴
۷. باد فرح‌بخش... ۲۷۶
۸. ای سلسله مو... ۲۷۹
۹. خمارآلوده... ۲۸۱
۱۰. رحم ای خدای دادگر... ۲۸۳

افشاری ۲۸۵
۱. دل می‌رود ز دستم... ۲۸۶
۲. گفتمت دل مبند... ۲۸۸
۳. دلم را بردی... ۲۹۱
۴. صبح شد باز... ۲۹۳
۵. یارم به زیرِ نسترن... ۲۹۵
۶. دیدم صنمی... ۲۹۷
۷. بادِ خزان... ۲۹۹
۸. نمی‌دانم چه در... ۳۰۱
۹. نکنم اگر چاره... ۳۰۳
۱۰. دوش دوش... ۳۰۵
۱۱. به یک نگاه... ۳۰۷
۱۲. دوش که آن گِرد... ۳۰۹
۱۳. تو ای تاج... ۳۱۱
۱۴. از کفم رها... ۳۱۳
۱۵. نه قدرت... ۳۱۵
۱۶. جان برخی... ۳۱۷
۱۷. امروز ای فرشته... ۳۲۰
۱۸. ای دستِ حق... ۳۲۲
۱۹. بادِ خزانی... ۳۲۴

دشتی ۳۲۶
۱. خواهم که بر زلفت... ۳۲۷
۲. ای آنکه به دل... ۳۲۹
۳. به‌یاد داری... ۳۳۱
۴. بروید ای حریفان... ۳۳۳
۵. دوشینه پیِ گلاب... ۳۳۵
۶. دلا دیشب... ۳۳۷
۷. به تیغم گر کُشد... ۳۳۹
۸. گُل پیشِ تو... ۳۴۱
۹. گر من از سرزنش... ۳۴۲
۱۰. شانه بر زلف پریشان... ۳۴۴
۱۱. شب‌ها ز اشتیاقت... ۳۴۶
۱۲. گل‌عذارم چرا... ۳۴۸
۱۳. تا غم عشق تو... ۳۵۰
۱۴. هنگامِ مِی و... ۳۵۲
۱۵. گریه را به مستی... ۳۵۴
۱۶. ننگِ آن خانه... ۳۵۶
۱۷. گریه کن که گر... ۳۵۸
۱۸. خواهند مرا... ۳۶۰

بیات اصفهان ۳۶۲
۱. ای پادشه خوبان... ۳۶۳
۲. عیشم مُدام است... ۳۶۵
۳. بیا تا گل برافشانیم... ۳۶۷
۴. باشد از لَعلِ تو... ۳۷۰
۵. من ندانستم... ۳۷۲
۶. ای مَهِ من... ۳۷۴
۷. از غم عشقت... ۳۷۷
۸. آخر عُمرِ شب است... ۳۷۹
۹. آبِ حیات... ۳۸۱
۱۰. ایران هنگامِ کار است... ۳۸۴
۱۱. امشب به برِ... ۳۸۷
۱۲. نادیده رخت... ۳۸۹
۱۳. چینِ زلفِ مُشگین ... ۳۹۱
۱۴. ماه غلام... ۳۹۳
۱۵. دمیده شد سُنبل... ۳۹۵
۱۶. گو به ساقی... ۳۹۷
۱۷. تا رُخت مقیّد... ۴۰۰
۱۸. دل می‌رود ز دستم... ۴۰۵
۱۹. تا تاب و توانم هست... ۴۰۷

بتهوون
مرکز موسیقی بتهوون شیراز

به یاد داری...

Be Yâd Dâri...

بتهوون
مرکز موسیقی بتهوون شیراز

به یاد داری...

Be Yâd Dâri...

بتهوون
مرکز موسیقی بتهوون شیراز

به یاد داری...

به یاد (و) داری ماهِ من	به یاد (و) داری ماهِ من	که روزگـاری (جانم)	که روزگاری
عِنـانِ نازت شاهِ من	عِنانِ نازت شاهِ من	به نی‌سواری* (جانم)	به نی‌سواری
به کف گرفتم ماهِ من	به عجز(و) گفتم شاهِ من	قدم به چشمم ماهِ من	قدم به چشمم ماهِ من
تو کِی گذاری (جانم)	تو کِی گذاری	قدم به چشمم ماهِ من	تو کی گذاری شاهِ من

* چوبی که نوجوانان به‌عنوان مرکب بین پای خود گذارده و ته آن را به زمین کشیده و به‌اصطلاح سواری می‌کنند.

بتهوون
مرکز موسیقی بتهوون شیراز

بتهوون
مرکز موسیقی بتهوون شیراز

گر به تو افتدم نظر...

گر به تو افتدم نظر چهره به چهره رو به رو　　شرح (و) دهم غمِ تو را نکته به نکته مو به مو
از پی دیدنِ رُخت همچو صبا فتاده‌ام　　خانه به خانه در به در کوچه به کوچه کو به کو
مهرِ تو را دل حزین (جان) بافُته با قماشِ جان (وای)
رشته به رشته نخ به نخ تار(و) به تار(و) مو به مو
رشته به رشته نخ به نخ تار(و) به تار(و) مو به مو
می‌رود از فراقِ تو خونِ دل از دو دیده‌ام　　دجله به‌دجله یم‌به‌یم چشمه‌به‌چشمه جو به‌جو
از پی دیدنِ رخت همچو صبا فتاده‌ام　　خانه به خانه در به در کوچه به کوچه کو به کو*

* تضمین‌های مختلفی براساس این شعر انجام شده و در روایت‌هایی نیز این شعر را به طاهره قرةالعین نسبت داده‌اند ولی براساس نظر و تحقیق استاد محیط طباطبایی این شعر از شاه طاهرای انجدانی کاشی دکنی (شاعر و دانشمند قرن دهم قمری) است.

بتهوون
مرکز موسیقی بتهوون شیراز

استاد عبدالله دوامی به دلیل بهره‌مندی و ارتباط گسترده با نوازندگان شاخص و راویان اصلی ردیف و خوانندگان و تصنیف‌سازان مختلف و نیز مهارت در نوازندگی ضرب و خوانندگی، به عنوان مهم‌ترین مرجع و راوی ردیف آوازی و تصانیف دوره‌ی قاجار محسوب می‌شد. نوع نگاه زیباشناسانه در انتخاب تصانیفی که با اصالت‌های موسیقی دستگاهی همگن و منطبق هستند درمقابل تصانیفی که از عیار هنری کمتری برخوردار بوده و یا بیشتر جنبه‌ی مردم‌پسند داشته‌اند، اصلی‌ترین ویژگی روایت او از تصانیف دوره‌ی قاجار است. کامل‌ترین آوانگاری کارگان ایشان مربوط است به نوشته‌ی استاد فرامرز پایور که در این کتاب به عنوان مرجع اصلی قرارگرفت. علاوه بر تطبیق دقیق حروف و کلمات شعر با نت‌ها نسبت به مرجع اصلی، تلاش کرده‌ام تا نوع آوانگاری باعث ارتباط بیشتر خوانندگان و نوازندگان، در سطوح مختلف هنری با آن شود.

مؤسسه‌ی فرهنگی-هنری ماهور
Mahoor Institute of Culture and Arts
www.mahoor.com info@mahoor.com

9 790802 628106